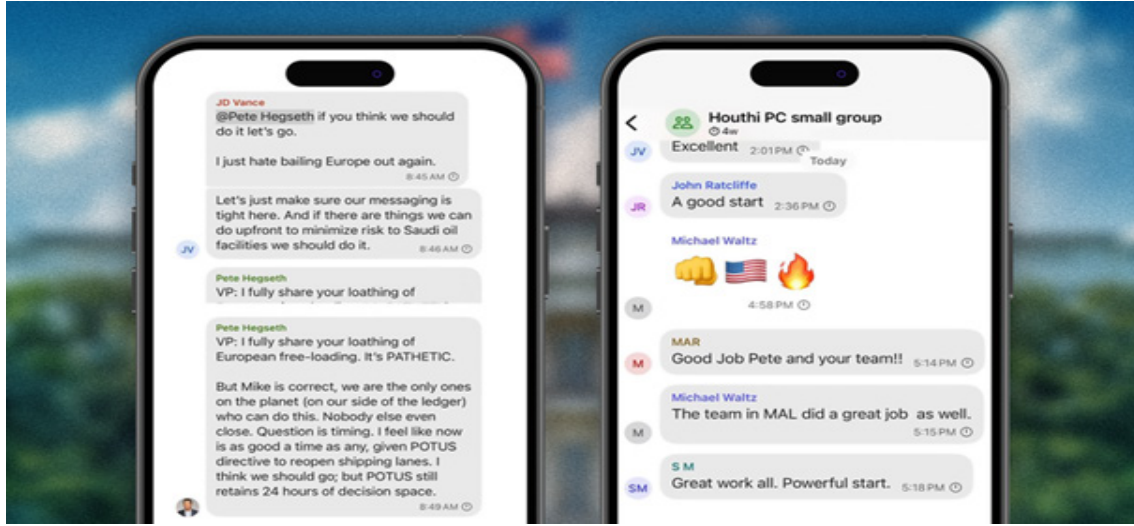

STRATEJİK GÖRÜNÜM

AYLIK BÜLTEN

Küresel Jeopolitik Görünüm: Trump Yönetimi'nin Devlet Bilgileri ve Özel Yazışmaları Basına Sızdı

ABD'nin Yemen'e yönelik askeri planları hakkındaki ayrıntılar, Başkan Yardımcısı JD Vance, Savunma Bakanı Pete Hegseth ve Trump yönetiminin diğer üst düzey üyeleri tarafından The Atlantic'in baş editörü Jeffrey Goldberg'in de dâhil olduğu bir mesajlaşma uygulamasındaki grup sohbetine gönderildi. Goldberg, "Trump yönetimi yanlışlıkla savaş planlarını mesajla bana gönderdi" başlığıyla kaleme aldığı yazıda, kendisinin önce ulusal güvenlik yetkililerinin yer aldığı bir Signal (şifreli mesajlaşma yazılımı) grubuna eklendiğini ve daha sonra da Savunma Bakanı Pete Hegseth'in gruba gönderdiği mesajda Yemen'e düzenlenecek saldırılara ilişkin detayların yer aldığını anlattı.

Bu hata, Başkan Donald Trump'ın en kıdemli ulusal güvenlik yetkililerinden bazılarının benzeri görülmemiş bir güvenlik ihlaline sebep oldukları anlamına geliyor ve ulusal savunma bilgilerini kötüye kullanmayı yasadışı kılan Casusluk Yasası'nı ihlal edip etmedikleri konusundaki soruları gündeme getiriyor. Ulusal Güvenlik Konseyi sözcüsü gönderilen mesajların gerçek gibi görüldüğünü söyledi. Rapor sorulduğunda Trump, gazetecilere "Bunun hakkında hiçbir şey bilmiyorum" dedi.

Yemenli Husilere yönelik Amerikan askeri saldırısının yanlışlıkla paylaşılması, dünyaya ABD dış politikasını yönlendiren insanların düşüncelerine dair dikkate değer bir bakış açısı sağladı. Grup mesajlarındaki problem askeri ayrıntılar ile sınırlı kalmadı. Başkan Yardımcısı ve Savunma Bakanı, Avrupa hakkındaki düşüncelerini öfkeli ve hiç de nazik olmayan bir üslupla paylaştılar. Duyguları o kadar güçlüydü ki Vance, aylardır önemli uluslararası nakliye rotalarını aksatan Husilere yönelik bir saldırının durdurulmasını önerdi çünkü bu, Amerika'nın ekonomisinden çok Avrupa ekonomilerine yardımcı olacaktı.

Vance, “Bence bir hata yapıyoruz” diye yazdı. “ABD ticaretinin yüzde 3’ü Süveyş’ten geçiyor. Avrupa ticaretinin yüzde 40’ı ise Süveyş’ten geçiyor. Avrupa’yı tekrar kurtarmaktan nefret ediyorum”. Savunma Bakanı Hegseth ise “Avrupa’nın bedavacılığını paylaşıyorum. Bu ACINACAK bir durum” ifadelerini kullandı. Söz konusu diyalog, Trump’ın ekibinin Avrupa’ya karşı takındığı çatışmacı tonla örtüşüyor, ayrıca Avrupa’nın ABD’ye olan bağımlılığına karşı içgüdüsel bir küçümseme paylaşıyor.

Söz konusu sızıntı Avrupa’daki güvenlik endişelerini artıracak. Çünkü Avrupa’nın istihbarat, askeri destek ve güvenlik işbirliğinin her iki yönde de akmasına izin veren ve karşılıklı olarak faydalı bir düzenleme olarak gördüğü durum, ABD Başkan Yardımcısına göre tam anlamıyla “rantçılık” ve “bedavacılık” olarak değerlendiriliyor. Dolayısıyla son günlerde alevlenen Avrupa Savunması tartışmalarının çok daha sık bir şekilde yaşanacağı kuvvetle muhtemel.

Bkz: <https://news.sky.com/story/pathetic-european-free-loading-what-was-said-in-leaked-group-chat-13335365>

Bkz: <https://edition.cnn.com/2025/03/25/politics/kfile-trump-national-security-officials-signal-chat-criticized-clinton-classified-documents>

Küresel Jeopolitik Görünüm: Trump Etkisinde Kanada’da Genel Seçim Hazırlıkları

Kanada 28 Nisan’da sandık başına gitmeye hazırlanıyor. Ancak bu süreç daha önce görülmemiş gelişmeler altında ilerliyor: ABD’nin bir ticaret savaşı başlatması ve Başkan Donald Trump’ın Kanada’yı 51. ABD eyaleti olarak görmesi. Elbette konut ve göç gibi iç meseleler hala önemli olacak, ancak Kanadalılar sandık başına gittiklerinde onlarca yıl sonra ilk kez ülkelerinin geleceğiyle ilgili temel sorularla da boğuşacaklar.

Kanada ve ABD, derinden entegre ekonomilere, uzun süredir devam eden bir güvenlik ortaklığına ve dünyanın en uzun “savunmasız” sınırına sahip. Bu nedenle Başkan Donald Trump’ın, Amerika’nın komşusuna karşı ekonomik güç kullanmak istediğini söylemesi, sınırı “yapay olarak çizilmiş bir çizgi” olarak adlandırması ve yüksek tarifeler koyması, bu iki müttefik arasındaki ilişkide derin bir değişime işaret ediyor. Bu yüzden birçok seçmenin aklındaki soru şu: ABD başkanını en iyi kim idare edebilir?

Eski başbakan Justin Trudeau'nun politika direktörü Marci Surkes, "Trump'ın eylemlerinin Kanada siyaseti, Kanada ruhu ve Kanada ticareti üzerindeki etkisini görmezden gelmek imkânsız" ifadelerini kullandı. Ve başlayan seçim lansmanlarında parti başkanları (Başka partiler olsa da Kanada tarihinde seçimler Muhafazakârlar ve Liberaller arasında cereyan ediyor) mesajlarını yoğun bir şekilde ABD tehditlerine odakladılar.

Her iki ana parti de büyüme ve bağımsızlık vizyonunu zorluyor: Çok ihtiyaç duyulan konut inşa etmek, büyük enerji ve kaynak projelerinde ilerlemek, ABD tarifelerine misilleme yapmak ve Kanada'nın savunma yeteneklerini güçlendirmek. Peki, farklar nerede? Kanada Liberal Partisi lideri Mark Carney, daha az harcıyıp daha fazla yatırım yapma ve konut, askeri altyapı ve bilgi işlem kaynakları gibi şeylere sermaye yatırımlarını artırma sözü veriyor. Kanada Muhafazakâr Partisi lideri Pierre Poilievre ise sanayiye canlandırmak ve altyapı yatırımlarını teşvik etmek için bürokrasiyi ve vergileri azaltmayı öneriyor. Muhafazakârlar ayrıca suç gibi konulara daha keskin bir şekilde odaklanmış durumdadır.

Bkz: <https://www.bbc.com/news/articles/c07zxy98g45o>

Küresel Jeopolitik Görünüm: Sırbistan'da Hükümet Düştü

1 Kasım 2024'te Sırbistan/Nova Sad'daki tren istasyonunun çökmesi sonucu 15 kişinin ölümü, Sırbistan'da kitlesel gösterilerin fitilini ateşledi. Kazanın ardından hükümete tepki gösteren öğrenciler, ülke genelinde "Dur Sırbistan" sloganıyla gösterilere başladı. Binlerce üniversite öğrencisi, başta başkent Belgrad olmak üzere ülkenin çeşitli kentlerinde hükümet karşıtı büyük gösteriler düzenledi. Öğrenciler, tren istasyonundaki ölümlü kazada sorumluluğu bulunanların cezalandırılmasını, ihmal şüphesi bulunan istasyonun yapım ve onarım çalışmalarına ilişkin tüm belgelerin açıkça yayınlanmasını ve önceki gösterilerde gözaltına alınan öğrenci ve akademisyenlerin serbest bırakılmasını talep etti.

Cumhurbaşkanı Vucic, öğrencilerin taleplerinin yerine getirildiğini kaydetmişti. Ancak öğrenciler, taleplerinin “tam anlamıyla” yerine getirilmediğini savunarak ülke genelinde gösteriler düzenlemeye devam ettiler. Ayrıca öğrenci protestosu olarak başlayan gösterilere eğitimciler, çiftçiler ve sanatçılar da katılmış durumda. 15 Mart’ta 320 bin kişinin bir araya gelmesi Sırbistan tarihi için bir rekor olarak kayıtlara geçti.

28 Ocak’ta istifa eden Başbakan Vucevic’in bu kararı ancak rekor katılımlı protestodan sonra onaylandı. 18 Nisan’a kadar yeni bir hükümet kurulamazsa erken seçime gidilecek. Sırbistan’daki siyasi belirsizlik devam ederken, gözler şimdi önümüzdeki günlerde hükümetin nasıl şekilleneceğine ve Vučić’in erken seçim çağrısını gerçekleştirip gerçekleştirmeyeceğine çevrildi.

Bkz: <https://www.bbc.com/news/articles/cx2g8v32q30o>

Küresel Ekonomik Görünüm: ABD, Avrupa ve Asya

ABD

Mart 2025 itibarıyla ABD ekonomisi, çeşitli göstergeler ışığında karışık sinyaller vermektedir.

Perakende Satışları: Şubat ayında perakende satışları yüzde 0,2 oranında artış göstermiştir. Bu artış, Ocak ayındaki yüzde 1,2’lik düşüşün ardından gerçekleşmiş olup, ekonominin ilk çeyrekte ılımlı bir büyüme sergilediğine işaret etmektedir. Ancak bu artış, ekonomistlerin beklediği yüzde 0,6’lık artışın altında kalmıştır.

İşsizlik Başvuruları: 15 Mart ile biten haftada, ilk kez işsizlik maaşı başvurusunda bulunanların sayısı 223 bine yükselmiştir. Bu sayı, piyasa beklentilerinin altında kalarak işgücü piyasasının güçlü kalmaya devam ettiğini göstermektedir.

Cari İşlemler Açığı: Geçen yılın dördüncü çeyreğinde, ABD'nin cari işlemler açığı yüzde 2 oranında daralarak 303,9 milyar dolara gerilemiştir. Bu durum, dış ticaret dengesinde iyileşme sinyalleri vermektedir. Philadelphia FED İmalat Endeksi: Mart ayında Philadelphia FED İmalat Endeksi, 12,5 değerine düşmüştür. Ancak, bu değer piyasa beklentilerinin üzerinde gerçekleşmiştir.

ZEW Ekonomik Beklenti Endeksi: Mart ayında ZEW ekonomik beklenti endeksi -15,1 olarak kaydedilmiştir. Bu, önceki ay olan 11,7'lik değerden oldukça altı ve, ekonomiye yönelik karamsar beklentileri yansıtmaktadır.

FED Faiz Kararı: Federal Açık Piyasa Komitesi (FOMC), Mart ayında gösterge faiz oranını yüzde 4,25 – yüzde 4,50 aralığında sabit tutma kararı almıştır. Ayrıca, ekonomik görünümü revize ederek, gümrük tarifelerinin etkisiyle daha yavaş bir büyüme ve daha yüksek enflasyon tahmininde bulunmuştur.

Bkz: <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/kuresel-piyasalar-fed-sonrasi-karisik-seyrediyor/3514821>

Bkz: <https://gedik.com/yazilar/bulten/haftalik-bulten-17-mart-2025>

Avrupa

Avrupa Merkez Bankası (ECB) Faiz Kararı: ECB, Haziran 2024'ten bu yana altıncı kez faiz indirimine giderek mevduat faiz oranını yüzde 2,5'e düşürmüştür. Bu adım, yavaşlayan enflasyon ve zayıf büyüme karşısında ekonomik canlanmayı teşvik etmeyi amaçlamaktadır. ECB Başkanı Christine Lagarde, gelecekteki ekonomik verilere bağlı olarak daha fazla faiz indiriminin gündeme gelebileceğini belirtmiştir.

Borsa Performansı: Avrupa hisse senetleri, bankacılık sektöründeki kayıpların etkisiyle değer kaybetmiştir. Özellikle Commerzbank'ın hisse değeri önemli ölçüde düşüş göstermiştir. Yatırımcılar, büyük merkez bankalarının alacağı kararları yakından izlemektedir.

Almanya Ekonomisi: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), Almanya'nın 2025 büyüme tahminini yüzde 0,7'den yüzde 0,4'e düşürmüştür. Bu revizyon, artan ticaret gerilimlerinin ve zayıf küresel talebin etkisiyle Almanya ekonomisinin zorluklar yaşadığını göstermektedir.

Avrupa Ekonomisinin Genel Görünümü: Avrupa ekonomisi; iç siyasi belirsizlikler, ticaret politikası riskleri ve küresel ekonomik yavaşlama gibi faktörlerle mücadele etmektedir. Bu durum, özellikle otomobil üretimi ve bankacılık sektörlerinde piyasa performansını olumsuz etkilemektedir. Analistler, 2025'te Avrupa ekonomisinin zorluklarla karşılaşmaya devam edeceğini ve büyümenin sınırlı kalacağını öngörmektedir.

Geleceğe Yönelik Beklentiler: Avrupa ekonomisinin önündeki en büyük sınavlar arasında ABD'nin ticaret politikaları ve Çin'in ekonomik durumu yer almaktadır. Bu faktörler, Avrupa'nın ihracat ve genel ekonomik performansı üzerinde belirleyici olacaktır. Ayrıca üretkenlik ve rekabetçilik konularında yaşanan zorluklar, uzun vadede Avrupa ekonomisinin büyüme potansiyelini sınırlayabilir.

Bkz: <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/avrupa-merkez-bankasindan-tarifelere-karsi-uyari/3515098>

Asya

Mart 2025'te Asya ekonomisi, karışık bir seyir izledi. Çin Merkez Bankası, faiz oranlarını sabit tutma kararı alarak piyasada beklentileri karşıladı. Bu durum, Çin Shangay endeksinin yüzde 0,5 ve Hong Kong endeksinin yüzde 2,3 oranında gerilemesine yol açtı. ABD Merkez Bankası'nın faiz kararının ardından, Asya endeksleri kazançlarını koruyamadı; özellikle Hong Kong endeksi yüzde 1'in üzerinde değer kaybetti.

Bkz: https://bigpara.hurriyet.com.tr/haberler/piyasa-haberleri/asya-borsalarinda-karisik-bir-seyir-izleniyor_ID1609297/

Küresel Çevresel Görünüm: 2025'in En Büyük Çevre Sorunları

Dünya, acil eylem gerektiren bir dizi çevresel zorlukla boğuşuyor. İklim değişikliği kaynaklı felaketlerden biyolojik çeşitlilik kaybına ve plastik kirliliğine kadar, 2025'in en büyük çevre sorunları, iklim değişikliğinin hafifletilmesi ve adaptasyonuna yönelik acil ihtiyacın çarpıcı bir resmini çiziyor.

1. Fosil Yakıtlardan Kaynaklanan Küresel Isınma

2024 tarihin en sıcak yılı olarak doğrulandı; küresel ortalama sıcaklık, kayıtlardaki en sıcak takvim yılı olan 2023'ten 0,12C daha yüksekti. Bilim insanları, gezegenin, Arktik bölgelerdeki erimenin ilerlemesi, Grönland buz tabakasının benzeri görülmemiş bir oranda erimesi, altıncı kitlesel yok oluşun hızlanması ve Amazon yağmur ormanlarında ormansızlaşmanın artması gibi felaketle sonuçlanabilecek bir dizi dönüm noktasını geçtiği konusunda sürekli olarak uyarıyorlar.

2. Fosil Yakıt Bağımlılığı

Ekonomistler ve çevreciler, on yıldır politika yapıcıları sera gazı yayan faaliyetlerin fiyatını artırmaya çağırdılar. Bu, örneğin, düşük karbonlu teknolojilerde yenilikleri teşvik edecek karbon vergileri yoluyla yapılabilir. Emisyonları yeterince hızlı ve etkili bir şekilde azaltmak için, hükümetler yalnızca düşük karbonlu enerji kaynaklarının maliyetlerini düşürmek için yeşil inovasyona yönelik fonları büyük ölçüde artırmakla kalmamalı, aynı zamanda diğer piyasa başarısızlıklarının her birini ele alan bir dizi başka politika da benimsemelidir.

3. Gıda İsrafı

İnsan tüketimi için ayrılan gıdanın üçte biri (yaklaşık 1,3 milyar ton) israf ediliyor. Bu, 3 milyar insanı beslemeye yeter. Gıda israfı ve kaybı, yıllık sera gazı emisyonlarının yaklaşık dörtte birini oluşturuyor; gıda israfı eğer bir ülke olsaydı, Çin ve ABD'nin ardından sera gazı emisyonlarının üçüncü büyük kaynağı olurdu.

4. Biyolojik Çeşitlilik Kaybı

Geçtiğimiz 50 yılda insan tüketimi, nüfus, küresel ticaret ve kentleşmede hızlı bir büyüme görüldü ve bu da insanlığın Dünya'nın kaynaklarını doğal olarak yenileyebileceğinden daha fazla kullanmasına neden oldu. WWF (Dünya Doğayı Koruma Vakfı) raporu, memelilerin, balıkların, kuşların, sürüngenlerin ve amfibilerin popülasyon boyutlarının 1970 ile 2016 arasında ortalama %68 oranında azaldığını duyurdu.

5. Plastik Kirliliği

1950'de dünya yılda iki milyon tondan fazla plastik ürettiyordu. 2015'e gelindiğinde bu yıllık üretim 419 milyon tona yükseldi. Şu anda her yıl yaklaşık 14 milyon ton plastik okyanuslara karışıyor ve yaban hayatı yaşam alanlarına ve bu yaşam alanlarında yaşayan hayvanlara zarar veriyor. Araştırmalar, herhangi bir önlem alınmazsa plastik krizinin 2040 yılına kadar yılda 29 milyon metrik tona çıkacağını buldu. Buna mikroplastikleri de dâhil edersek, okyanustaki toplam plastik miktarı 2040 yılına kadar 600 milyon tona ulaşabilir.

6. Ormanların Yok Edilmesi

Her saat, 300 futbol sahası büyüklüğünde ormanlar kesiliyor. 2030 yılına kadar gezegendeki ormanların sadece yüzde 10'u ayakta kalacak gibi görünüyor. Şayet ormanların yok edilmesi durdurulmazsa, bir asırdan kısa bir sürede dünyada orman diye bir şey kalmayacak.

7. Hava Kirliliği

Günümüzün en büyük çevre sorunlarından biri dış mekân hava kirliliğidir. Dünya Sağlık Örgütü'ne (WHO) göre, her yıl dünya çapında tahmini 4,2 ila 7 milyon insan hava kirliliğinden ölüyor ve on kişiden dokuzu yüksek düzeyde kirletici içeren havayı soluyor. UNICEF'e göre, Afrika'da 2017'de dış mekân hava kirliliği sonucu 258.000 kişi öldü, bu sayı 1990'da 164.000 idi.

9. Okyanus Asitlenmesi

Küresel sıcaklık artışı sadece yüzeyi etkilemekle kalmıyor, aynı zamanda okyanus asitlenmesinin de ana nedenini oluşturuyor. Okyanuslar, Dünya atmosferine salınan karbondioksitin yaklaşık yüzde 30'unu emer. Daha yüksek konsantrasyonlarda karbon emisyonu salındıkça, bu oran ve miktar artar. Okyanus asitlenmesinin deniz ekosistemleri ve türleri, besin ağları üzerinde yıkıcı etkileri vardır ve habitat kalitesinde geri döndürülemez değişikliklere neden olur.

10. Tarım

Çalışmalar, küresel gıda sisteminin insan kaynaklı sera gazı emisyonlarının üçte birinden sorumlu olduğunu ve bunun yüzde 30'unun hayvancılık ve balıkçılıktan kaynaklandığını göstermiştir. Bitkisel üretim, gübre kullanımı yoluyla azot oksit gibi sera gazları salmaktadır. Tarım yalnızca geniş bir alanı kaplamakla kalmaz, aynı zamanda bu listedeki en büyük çevre sorunlarından biri olan geniş miktarda tatlı su da tüketir. Ekilebilir araziler ve otlaklar, Dünya'nın kara yüzeylerinin üçte birini kaplar ve birlikte dünyanın sınırlı tatlı su kaynaklarının dörtte üçünü tüketirler.

11. Gıda ve Su Güvensizliği

Artan sıcaklıklar ve sürdürülebilir olmayan tarım uygulamaları, su ve gıda güvensizliğinin artmasına neden oluyor. Küresel olarak her yıl 68 milyar tondan fazla üst toprak, doğal olarak yenilenebileceğinden 100 kat daha hızlı bir şekilde aşınıyor. Biyositler ve gübre ile yüklü olan toprak, suyollarına karışarak içme suyunu ve akıntı yönündeki koruma altındaki alanları kirletiyor.

12. Kobalt Madenciliği

Elektrikli araçlara güç veren pil malzemelerinin temel bir bileşeni olan kobalt, karbon giderme çabaları ilerledikçe talepte sürekli bir artışla karşı karşıya. Dünyanın en büyük kobalt tedarikçisi, üretimin beşte birinin zanaatkar madenciler tarafından üretildiği tahmin edilen Demokratik Kongo Cumhuriyeti. Bununla birlikte, kobalt madenciliği tehlikeli işçi sömürüsü ve diğer ciddi çevresel ve sosyal sorunlarla ilişkilidir.

Bkz: <https://earth.org/the-biggest-environmental-problems-of-our-lifetime/>

Küresel Teknolojik Görünüm: Zihin Okuma Çipi

Beyninizde düşüncelerinizi bilgisayar komutlarına çevirebilen bir çip olması aklınıza bilim kurgu sahnelerini getirebilir. Ancak bu bir gerçek. Noland Arbaugh felç geçirdikten sekiz sene sonra yani Ocak 2024'te, ABD nöroteknoloji firması Neuralink'ten böyle bir cihaz alan ilk kişi oldu. Bu ilk çip değildi ancak Noland'ın kaçınılmaz olarak Neuralink'in kurucusu Elon Musk nedeniyle daha fazla ilgi çekiyor. Arizona'lı Noland, 2016'da geçirdiği bir dalış kazasında omuzlarının altından felç geçirdi. Yaraları o kadar şiddetliydi ki bir daha ders çalışamayacağından ve oyun oynayamayacağından korkuyordu. Ancak Neuralink çipi, zihniyle bir bilgisayarı kontrol etmesine izin vererek önceki bağımsızlığının bir kısmını geri kazandırmaya çalışıyor. Bu aparat, insanlar hareket etmeyi düşündüğünde oluşan küçük elektriksel dürtüleri dijital komutlara dönüştürerek çalışıyor.

Noland, cihazın yerleştirildiği ameliyattan uyandığında, ilk başta parmaklarını oynatmayı düşünerek ekrandaki bir imleci kontrol edebildiğini söyledi. Ve zamanla implantı kullanma yeteneği artık satranç ve video oyunları oynayabileceği noktaya geldi. Noland, teknolojinin hayatları değiştirme potansiyelinin güçlü bir göstergesi. Ancak dezavantajları da olabilir. Konu hakkında konuşan Sussex Üniversitesi Nörobilim Profesörü Anil Seth, "Beyin aktivitemizi dışarı aktarıyorsak [...] o zaman sadece yaptıklarımıza değil, potansiyel olarak düşündüklerimize, inandıklarımıza ve hissettiklerimize de erişime izin veriyoruz" ifadelerini kullandı. Bu durum da kişisel gizliliğin ortadan kalkması anlamına geliyor.

Dezavantajları ve belirsizlikleri içinde barındırır da Neuralink veya Synchron gibi şirketlerin geliştirdiği çipler, motor nöron hastalığı olan kişilere farklı dünya ve umut yaratıyor.

Bkz: <https://www.bbc.com/news/articles/cewk49j7j1po>

Küresel Toplumsal Görünüm: 2025 Dünya Mutluluk Raporu

Dünya Mutluluk Endeksi Raporu (DMER) 2025 yayınlandı. Yıllardır Oxford Üniversitesi İyilik Hali Merkezi ile Gallup Araştırma Şirketi ve BM Sürdürülebilir Kalkınma Çözümleri Ağı'nın ortaklaşa yayınladıkları DMER adlı çalışmadaki mutluluk ölçümü bir öznel iyilik hali ölçümüdür aslında. Bu da üç göstergeden oluşmaktadır: Yaşam değerlemeleri, olumlu duygular ve olumsuz duygular. Yaşam değerlemesi katılımcıların 0 (en kötü) ile 10 (en iyi) arasındaki zihinsel değerlemelerinden oluşuyor. Olumlu duygular, üç soruya evet-hayır yanıtlarından oluşuyor. Bu sorular şöyle: gülme, zevk alma, ilginç bir şeyi öğrenme veya yapma deneyimleri. Olumsuz duygular da aynı biçimde evet-hayır soruları. Bu sorular da şöyle: endişe, üzüntü ve kızgınlık deneyimleri ile ilgili. Sonra da ülkeler arasındaki mutluluk ortalamasını açıklayıcı bir regresyon çalışması yapılmış. Bu regresyonda da bağımsız değişkenler olarak “Kişi başına düşen GSYİH, sosyal destek, sağlıklı yaşam beklentisi, özgürlük ve yolsuzluk algıları” gibi unsurlar kullanılmış.

DMER 2025 Raporu'nda ‘insanların mutluluğunu önemsemek ve paylaşmak (caring and sharing)’ odak tema olmuş. Bu odak tema bağlamında anket kapsamına alınan bireylere bu yıl özellikle ‘yemeklerini başkalarıyla paylaşma’, ‘bulunan cüzdanın geri getirilmesi’ konularında sorular yöneltilmiş. Bireylerin mutlulukları ve bu bireylerin içinde yaşadıkları ailelerin hane halkı sayısı arasında ilişki incelenmiş.

147 ülke arasında yapılan değerlendirmeyele belirlenen Dünya Mutluluk Raporu'nda Finlandiya sekizinci kez birinci sırada yer aldı. Türkiye ise geçen seneye göre dört basamak yükselerek 94. sırada yer aldı. Kosta Rika ve Meksika ilk kez ilk 10'a girmeyi başardı. Dünyanın en mutlu ülkesi, sekiz yıldır 1. sıradaki yerini korumayı başardı. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki tablo ise pek de iç açıcı değil. ABD 2025 raporunda 24. sırada yer alarak şimdiye kadarki en düşük sıralamasını elde etti.

Dünya Mutluluk Endeksi yöneticisi Ilana Ron-Levey, "Finlandiya gibi İskandinav ülkeleri, evrensel olarak mevcut ve yüksek kaliteli sağlık, eğitim ve sosyal destek sistemlerinden faydalanmaya devam ediyor. Refah eşitsizliği de düşük" ifadelerini kullandı. Mutluluk söz konusu olduğunda, İskandinav ülkeleri açıkça birçok şeyi doğru yapıyor. Finlandiya, Danimarka, İzlanda ve İsveç - ilk dört - 2024'teki sıralamada aynı kaldı. Ve Norveç 7. sırada. İki Latin Amerika ülkesi — Kosta Rika 6. sırada ve Meksika 10. sırada — 2025 raporunda ilk kez ilk 10'a girmiş durumda. Hollanda (5. sırada), İsrail (8. sırada) ve Lüksemburg (9. sırada) ilk 10'u dolduruyor.

Geçtiğimiz yıl ilk 20'den ilk kez düştükten sonra ABD, son Dünya Mutluluk Raporu'nda 24. sırada yer alıyor. Ron-Levey, "ABD'nin düşüşü, kısmen 30 yaşın altındaki Amerikalıların hayatları hakkında daha kötü hissetmelerinden kaynaklanıyor. Günümüz gençleri, arkadaşları ve aileleri tarafından daha az desteklendiklerini, hayat seçimleri yapma konusunda daha az özgür olduklarını ve yaşam standartları konusunda daha az iyimser olduklarını bildiriyorlar" ifadelerini kullandı. ABD, mutluluk zorlukları yaşayan tek İngilizce konuşan ülke değil. 23. sırada yer alan Birleşik Krallık, 2017'den bu yana en düşük ortalama yaşam değerlendirmesini bildirdi. Son on yılda mutlulukta düşüşler görülen Kanada, 18. sırada yer aldı.

BM Sürdürülebilir Kalkınma Çözümleri Ağı başkanı Jeffrey D. Sachs, bulguların "mutluluğun temelini güven, nezaket ve sosyal bağlantıya dayandığını" yeniden doğruladığını söyledi. Gallup CEO'su Jon Clifton, "Mutluluk sadece zenginlik ya da büyümeyle ilgili değildir; güven, ve insanların arkanızda olduğunu bilmekle ilgilidir. Daha güçlü toplumlar ve ekonomiler istiyorsak, gerçekten önemli olana yatırım yapmalıyız: birbirimize" diye konuştu.

Bkz: <https://edition.cnn.com/travel/worlds-happiest-countries-2025-wellness/index.html>

Bkz: <https://www.bbc.com/news/articles/cr72xep44kdo>

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ

ULUSLARARASI STRATEJİK ARAŞTIRMALAR

UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

(AREL USAM)

İLETİŞİM:

Prof. Dr. Oktay BİNGÖL, Müdür, oktaybingol@arel.edu.tr, 0850 850 27 35-1622

Dr. Öğr. Üyesi Selma ŞEKERCİOĞLU BOZACIOĞLU, Müdür Yrd. selmasekercioglu@arel.edu.tr, 0850 850 27 35- 1623

Dr. Yunus KARAAĞAÇ, Stratejik Araştırmalar Uzmanı, yunuskaraagac@arel.edu.tr 0850 850 27 35-1647

Sinem KARATAŞ ARI, İdari İşler Uzmanı, sinemkaratas@arel.edu.tr, 0850 850 27 35-1648

BU SAYIYA KATKI SUNANLAR

Doç. Dr. Aylin ERDOĞDU

Küresel Ekonomik Görünüm: ABD, Avrupa ve Asya

Prof. Dr. İ. Melih BAŞ

Küresel Toplumsal Görünüm: 2025 Dünya Mutluluk Raporu

ADRES:

Türkoba Mahallesi Erguvan Sokak No:26 / K 34537 Tepekent – Büyükçekmece

İstanbul-Türkiye

arelusam@arel.edu.tr

arelusam01@gmail.com